

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України "Про внесення змін до Кодексу законів про
працю України щодо удосконалення процедури вирішення
індивідуальних трудових спорів"

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Кабінетом Міністрів України подано на розгляд Парламенту проект Закону України "Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо удосконалення процедури вирішення індивідуальних трудових спорів" (реєстр.№ 5555).

Зазначеним проектом пропонується передбачається в цілому перегляд глави XV "Індивідуальні трудові спори" Кодексу законів про працю України з метою її осучаснення, а також запровадження нового способу вирішення індивідуальних трудових спорів, шляхом залучення медіаторів.

На сьогодні в Україні питання вирішення спорів між учасниками трудових відносин регламентовано нормами Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) і включає два можливі варіанти: вирішення трудового спору за участі комісії по трудових спорах; вирішення трудового спору у судовому порядку.

Законопроектом пропонується норма, відповідно до якої, з метою врегулювання трудового спору за згодою між його сторонами може бути проведена у визначеному законом порядку медіація, при збереженні існуючих варіантів вирішення індивідуальних трудових спорів, а саме за участі комісії по трудових спорах та вирішення трудового спору у судовому порядку.

Також законопроектом серед іншого пропонується:

визначити на законодавчому рівні предмет та сторони індивідуального трудового спору;

встановити більш короткий строк, а саме три місяці, для звернення роботодавця до суду в питаннях стягнення з працівника матеріальної шкоди, заподіяної підприємству (на сьогодні цей строк становить один рік);

обмежити строк звернення фізичної особи до місцевого суду з позовом про стягнення належних їй сум заробітної плати, гарантійних та компенсаційних виплат трьома роками з дня, коли вона дізналася або повинна була дізнатися про таке порушення, порівняно з чинним законодавством, яким встановлено більші права та гарантії (стаття 225 проекту);

встановити, що період вимушеного прогулу, за який може бути відшкодовано середній заробіток за рішенням суду або різниці в заробітку за час виконання нижчеоплачуваної роботи обмежується одним роком (стаття 227 проекту).

Запропоновані обмеження строку звернення фізичної особи до суду **не відповідають положенням статей 22 та 41 Конституції України**, оскільки суттєво звужують зміст та обсяг існуючого права працівника на звернення з позовом про стягнення належних йому сум заробітної плати без обмеження будь – яким строком, як це визначеного чинною статтею 233 КЗпП України,

та обмежують право осіб володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, якою є заробітна плата.

Крім того, зазначений висновок підтверджується постановою Верховного Суду від 24.04.2019 у справі № 607/14495/16-ц, який, проаналізувавши положення законодавства про працю, що регулює предмет позовної давності, зробив висновок, що у разі порушення роботодавцем законодавства про оплату праці працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення заробітної плати **без обмежень будь-яким строком**. Тому, працівник може вимагати від роботодавця всі виплати, на які він має право згідно з умовами трудового договору та законодавства, що застосовується.

Такий підхід є логічним продовженням **позиції, висловленої Конституційним Судом України у рішенні від 15.10.2013 № 9-рп/2013** щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 233 Кодексу законів про працю України, який прийшов до висновку, що у разі порушення законодавства про оплату праці працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення сум індексації заробітної плати та компенсації втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням строків її виплати як складових належної працівнику заробітної плати **без обмеження будь-яким строком незалежно від того, чи були такі суми нараховані роботодавцем**.

Звертаємо увагу, що чинна норма статті 235 КЗпП встановлює право суду на винесення рішення про виплату середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу працівника, який перевищує один рік, **лише у разі** коли заява про поновлення на роботі розглядається більше одного року, **не з вини працівника**.

З урахуванням зазначеного необхідно залишити право працівника на:

- звернення до суду з позовом про стягнення належних йому сум заробітної плати, гарантійних та компенсаційних виплат без обмеження будь-яким строком право суду;

- на винесення рішення про виплату середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу працівника, який перевищує один рік, у разі коли заява про поновлення на роботі розглядається більше одного року, не з вини працівника.

2. Цілі і завдання прийняття акта

Ціллю проекту закону є перегляд глави XV "Індивідуальні трудові спори" Кодексу законів про працю України з метою її осучаснення, а також запровадження нового способу вирішення індивідуальних трудових спорів, шляхом залучення медіаторів.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту акта

Проектом пропонується перегляд глави XV "Індивідуальні трудові спори" Кодексу законів про працю України з метою її осучаснення, а також

запровадження нового способу вирішення індивідуальних трудових спорів, шляхом залучення медіаторів.

На відміну від Урядового проекту реєстр. №5555, альтернативним проектом пропонується:

залишити право працівника на звернення до суду з позовом про стягнення належних йому сум заробітної плати, гарантійних та компенсаційних виплат без обмеження будь-яким строком (стаття 225 проекту),

редакцію пункту 2 частини першої статті 227 проекту доповнити словами "(крім випадку розгляду судом справи більше одного року не з вини працівника)" і таким чином залишити право працівника на винесення рішення про виплату середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу працівника, який перевищує один рік, у разі коли заява про поновлення на роботі розглядається більше одного року, не з вини працівника.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У даній сфері правового регулювання діють Конституція України, Кодекс законів про працю України.

Реалізація проекту не потребує внесення змін до інших законодавчих актів.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту акта не потребуватиме видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акта

Прийняття проекту акта забезпечить альтернативні не судові засоби для вирішення їх спорів при збереженні судової системи як основного механізму вирішення спорів в суспільстві, визначення на законодавчому рівні предмет та сторони індивідуального трудового спору, а також осучаснення та приведення до існуючих реалій норм глави XV "Індивідуальні трудові спори" Кодексу законів про працю України.

Народний депутат України

Королевська Н.Ю.

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Королевська Наталія Юріївна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000007FAE280094288F00
Дійсний до: 26.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 128д9/1-2021/187702 від 09.06.2021

537757